

Vergaderjaar 2010–2011

32 500 A

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2011

Nr. 15

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 december 2010

Woensdag 1 december heb ik met uw Kamer een goed inhoudelijk debat kunnen voeren over de begroting van mijn ministerie (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2010–2011, nr. 29). Onderdeel van het debat was de bespreking van de consequenties van de beleidslijn die ik heb voorgesteld in de Beleidsbrief Infrastructuur en Milieu (kamerstuk 32 500 XII, nr. 55). Voor mij zijn de uitgangspunten uit deze brief belangrijk: de versterking van de nationale economie en het oplossen van de daarmee samenhangende grootste bereikbaarheidsproblemen voor een duurzame toekomst van Nederland.

Vanuit de Kamer is gevraagd om een generiek overzicht van mogelijke projecten, in relatie tot de budgettaire ruimte en de spelregels van het MIRT. Tevens is een verzoek gedaan tot opname van een aantal duidelijk omschreven projecten in het verlengde MIRT-projectenboek. Daarbij teken ik aan dat een deel van deze projecten reeds in het huidige MIRT-projectenboek is opgenomen.

Met deze brief wil ik voor de voorbereiding van het debat over het MIRT van maandag 6 december a.s. mijn input leveren. Naar aanleiding van het verzoek van de Kamer en de gevoerde discussie geef ik een schets van het besluitvormingsproces.

Voor de uiteindelijke projectkeuzes in het verlengde MIRT is een veelheid van opties beschikbaar. Ik doe met deze brief een voorstel voor een procesgang, waarin de selectie van projecten op een integrale en inzichtelijke wijze wordt gemaakt, met respect voor de inbreng van uw Kamer. Ik acht een dergelijk proces van belang om tot een inhoudelijk goede en breed gedragen selectie van projecten te komen. Een selectie die expliciet beargumenteerd en uitlegbaar is (zowel vanuit het rijk als door decentrale bestuurders). Niet alleen richting de regio's waar ruim geïnvesteerd wordt, maar ook richting regio's waar niet of beperkt geïnvesteerd wordt.

Zoals u weet zijn voor acht regio's Gebiedsagenda's opgesteld¹. Deze geven, vanuit een door regio en rijk gedeelde visie, aan waar de belangrijkste integrale gebiedsopgaven liggen. Binnen deze gebiedsopgaven zijn door rijk en regio ruimtelijke projecten gedefinieerd. Ter informatie treft u in bijlage 1 een overzicht aan, waarop alleen de projecten uit de Gebiedsagenda's voor mobiliteit en water voor alle regio's van Nederland zijn opgenomen. Het gaat totaal om meer dan 200 projecten, nog afgezien van andere ruimtelijke projecten (zie bijlage). De status en rijpheid voor besluitvorming verschilt per project op deze lijst overigens sterk. Een indicatieve schatting van de totaalkosten (voor regio en rijk) van de projecten op deze lijst die nog niet financieel gedekt zijn is € 50 tot 90 miljard.

Belangrijke kanttekening is dat de Gebiedsagenda's nog geen prioritering of fasering bevatten. Immers, gebiedsopgaven kunnen door regio en rijk worden gedeeld; keuzes voor projecten moeten nog gemaakt worden. Grondslag voor prioritering is een integrale afweging op basis van de bijdrage aan de beleidsdoelen en de beschikbaarheid van financiële middelen. Juist daarop wil ik de zorgvuldigheid van het proces concentreren, mede aan de hand van de MIRT spelregels². In deze spelregels staat beschreven onder welke condities het kabinet overgaat tot financiering van projecten in het MIRT. De MIRT spelregels beschrijven het proces van gebiedsagenda's en de fasen van besluitvorming van verkenning tot realisatie.

Niet alle wensen (en ook dat geldt voor regio en rijk) kunnen met de beschikbare middelen worden gerealiseerd, ondanks de middelen die in het verlengde MIRT beschikbaar komen. Daar ben ik in het debat helder over geweest.

Voor de gehele periode van 2021 tot 2028 is vanuit het rijk voor investeringen in mobiliteit en water circa € 29 miljard beschikbaar. Ik acht het niet reëel om dit volledige investeringsvolume tijdens mijn ambtsperiode vast te leggen in projectkeuzes. Daarmee wordt de budgetflexibiliteit en keuzevrijheid van mijn ambtsopvolgers te zeer beperkt. Er moeten dus keuzes worden gemaakt. Daarbij dient bovendien ernstig rekening te worden gehouden met andere onderwerpen, zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma en noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Voor het maken van de beleidsmatige keuzes over prioritaire projecten in het verlengde MIRT stel ik – met inachtneming van de MIRT spelregels – het volgende proces voor:

1. Projecten worden in de gebiedsagenda's vanuit de integrale opgaven zorgvuldig geïnventariseerd;
2. In de uitwerking van de Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse en in de actualisatie wordt in beeld gebracht waar de mobiliteitsknelpunten zich met name concentreren. Voor de waterprojecten wordt getoetst aan de waterveiligheidsnormen en de doelen uit de Kaderrichtlijn water;
3. Op basis van de uitkomsten van deze analyse wordt een integrale afweging gemaakt waarbij projecten worden gescoord op zowel de bijdrage aan het oplossen van bereikbaarheidsproblemen, als ook op de bijdrage aan economisch herstel en daarmee samenhangende ruimtelijke ontwikkeling (respectievelijk de bijdrage aan het oplossen van de waterproblematiek). Op basis van de «score» van alle projecten wordt vervolgens een lijst opgesteld, waarop de meest prominente projecten bovenaan staan;
4. Deze lijst wordt vervolgens afgezet tegen de beschikbare financiële middelen. Dat leidt tot een lijst met prioritaire projecten, die in de verlenging van het MIRT kunnen worden opgenomen. Voor besluitvorming over opname gelden de MIRT spelregels.

---

¹ Kamerstuk 32 123-A, nr. 19.

² Kamerstuk 31 700-A nr. 41.

Uiteraard hoort bij de zorgvuldigheid van dit proces dat ik uw Kamer lopende dit traject zal informeren over de voortgang en de keuzes die ik wil voorstellen. Nog voor de zomer wil ik graag met uw Kamer debatteren over de uitkomsten, zodat deze indien nodig in de Begroting 2012 en het bijbehorende MIRT-projectenboek kunnen worden verwerkt.

Met dit proces verwacht ik oplossingen te genereren die recht doen aan de zwaarte van de mobiliteitsproblemen en de wateropgave waarmee Nederland te kampen heeft.

De minister van Infrastructuur en Milieu,
M. H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus

Deze lijst bevat de projecten uit de Gebiedsagenda's en het MIRT projectenboek. Projecten in realisatie zijn niet opgenomen.

NATIONAAL

Project	type project
PHS incl OV SAAL	spoor
Overwegen /dichtlichttijden (o.a. Boxtel, Borne, Castricum, etc.)	spoor
inpassing PHS (trillingen)	spoor
spoorse doorsnijdingen 3e tranche	spoor
ERTMS	spoor
nieuwe stations incl. lokale viersporigheid	spoor
kleine stations	spoor
grensoverschrijdende verbindingen	spoor
Kaderrichtlijn Mariene strategie	waterkeren
Richtlijn Overstromingsrisico's	waterkeren
Hoogwaterbeschermingsprogramma 3	waterkeren
Stroomlijn	waterkeren
Ophogen suppletievolume	waterkeren
Extra ophogen ivm zeespiegelstijging	waterkeren
Onderzoek Deltaprogramma Veiligheid	waterkeren
Uitvoering deltabeslissing Waterveiligheidsnormen	waterkeren
Onderzoek Deltaprogramma zoetwatervoorziening	waterkeren
Uitvoering Deltaprogramma zoetwatervoorziening	waterkeren
Onderzoek Deltaprogramma Rivieren	waterkeren
Onderzoek Deltaprogramma Kust	waterkeren
Uitvoering Deltaprogramma Kust	waterkeren
Pilots innovatieve Deltaprojecten zoals Deltadijken	waterkeren
Rivierverruiming Rijntakken	waterkeren

UTRECHT

Project	type project
Veluwelijn hogere frequenties + extra infra	spoor
Utrecht – Amersfoort capaciteitsverhoging	spoor
Ring Utrecht	rijksweg
A12 Oudenrijn-Lunetten: aanpassingen ihkv A12-zone-ontwikkelingen	rijksweg
Knooppunt Hoevelaken	rijksweg
verbinding A30 Barneveld – A28 Nijkerk – A27 Almere	rijksweg
A27/A1 Utrecht-Eemnes-Amersfoort	rijksweg
A28 Utrecht-Amersfoort	rijksweg
AGU (Almere-Gooi-Utrecht)	integraal
Lekkanaal 3e kolk Beatrixsluis	Hoofdvaarwegen
Capaciteits-uitbreiding Ligplaatsen Amsterdam-Rijnkanaal	Hoofdvaarwegen
Bruggen Amsterdam-Rijnkanaal	Hoofdvaarwegen

ZEELAND

Project	type project
Verdiept spoor Goes	Spoor
Goederen VeZA	Spoor
N61 Hoek Schoondijke	rijksweg
A58 aansluiting Goes	rijksweg
N57/N59	rijksweg
N62 Sloe/Tractaatweg	rijksweg
A4 Klaaswaal	rijksweg
Kreekraksluis	Hoofdvaarwegen
Krammersluis	Hoofdvaarwegen
Hansweert	Hoofdvaarwegen
Bruggen Rijn-Scheldeverbinding	Hoofdvaarwegen
Uitbreiding ligplaatsen Rijn-Scheldeverbinding	Hoofdvaarwegen
Sluis Kanaal Gent – Terneuzen	Hoofdvaarwegen
Onderzoek Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta	waterkeren
Krammer Volkerak en verzilting	Waterkeren
Zandhonger Oosterschelde	Waterkeren
Grevelingen	Waterkeren
Volkerak-Zoommeer (zoetwatervoorziening /zout maken)	Waterkeren

LIMBURG

Project	type project
IJzeren Rijn	Spoor
Aansl Railterminal Chemelot	Spoor
Maasroute fase 2	Hoofdvaarwegen
A2 Structurele verbreding	Rijksweg
N280	Provinciale weg en brug (rijksweg)
Buitenring Parkstad	Provinciale weg
A76 Aansluiting Nuth	Rijksweg
Ruimtelijke Mobiliteitspakket Maastricht Noord	Gebieds-ontwikkeling
Maasroute fase 2	Hoofdvaarwegen
Bouw 4e sluiscolk Ternaaien	Hoofdvaarwegen
Bruggen Born-België	Hoofdvaarwegen
Vervolg Maaswerken (3e toetsing)	Waterkeren
Ooijen Wannsum	Waterkeren
Rivierverruiming Maas	Waterkeren

BRABANT

Project	type project
Vught verdiepte ligging	spoor
Breda-Utrecht	spoor
sprinters Brabantstad	spoor
maaslijn	spoor
A58 Bergen op Zoom – eindhoven	rijksweg
A4 Dinteloord – Bergen op Zoom (waaronder Steenberg)	rijksweg
A27 Lunetten Hoopolder	rijksweg
A58 Tilburg – Eindhoven	rijksweg
A59/Oostelijke Langstraat	integraal
N65 verkenning Gebiedsontwikkeling	integraal
A59/A50 incl Paalgraven	rijksweg
A50 Paalgraven – Eindhoven (Ekkersrijt)	rijksweg
N279 noord Den Bosch – Veghel	provinciale weg
A67 België – Duitsland	rijksweg
A67 Eindhoven – Venlo no regretpakket	rijksweg
A67 Eindhoven – Venlo verbreding naar 2x3	rijksweg
A2 Eindhoven – Weert	weg
BERZOB	Hoofdvaarwegen

ZUIDVLEUGEL

Project	type project
Delft Zuid-Schiedam Kethel 4 sporigheid	spoor
Maasvlakte	spoor
Goudselijnen frequenties + infra	spoor
Alphen-Woerden spoorverdubbeling	spoor
Robel	spoor
A13/16	rijksweg
Rijnlandroute	provinciale weg
Rotterdamsebaan (Den Haag Binckhorst – Knooppunt Ypenburg)	lokale weg
Nieuwe Westelijke Oeververbinding (MIRT-Verkenning Rotterdam)	rijksweg
Brienenoord/Algera-corridor/HBAC (MIRT-Verkenning Rotterdam)	rijksweg
A20 Rotterdam – Knooppunt Gouwe (MIRT-Verkenning Rotterdam)	rijksweg
A15 Papendrecht – Gorinchem (MIRT-Verkenning Rotterdam)	rijksweg
A4-passage en Poorten&Inprikkers (MIRT-Verkenning Haaglanden)	rijksweg
Pakket netwerkversterkende maatregelen Zuidvleugel	rijks-/provinciale/lokale wegen
A4 Delft – Schiedam	rijksweg
Flessenhalzen (spitsstroken) A4 en A12	rijksweg
Parallelstructuur Gouweknoop (A12/A20)	provinciale weg
Quick wins (MIRT-Verkenning Rotterdam)	rijks-/provinciale/lokale wegen
Quick wins (MIRT-Verkenning Haaglanden)	integraal
Verdubbeling Veilingroute N222	provinciale weg
Noordelijke Ontsluitingsweg Greenport Duin- en Bollenstreek	provinciale weg

Project	type project
Randweg Rijnsburg	lokale weg
Restant studieprojecten Aansluitingenprogramma HWN/OWN	rijks-/provinciale wegen
A4 Hoogvliet – Klaaswaal (A4-Zuid)	rijksweg
A4 Burgerveen – Leiden 2x4	rijksweg
Rijn Gouwelijn west	Reg OV
OV op Rotterdam Zuid	Reg OV
OV Centrale Zone Den Haag	Reg OV
Hoekse IJn	Reg OV
Zuidvleugelnet: Leiden-Den Haag CS; Leiden-Zoetermeer en Westland-Leyenburg	reg OV
Verbreding Maasgeul	Hoofdvaarwegen
Capaciteit Volkeraksluizen	Hoofdvaarwegen
Overnachtingsplaatsen Merwedese	Hoofdvaarwegen
Verkeerssituatie Hollandsch Diep-Dortsche Kil	Hoofdvaarwegen
Onderzoek Deltaprogramma Rijnmond	waterkeren
Investering Deltaprogramma Rijnmond	waterkeren

NOORD WEST NEDERLAND

Project	type project
Zuidas 6 sporig	spoor
IJmeerverbinding	spoor / weg
capaciteit spoorlijn Hoorn – Amsterdam	spoor
Naarden/Bussum verdiepte ligging	spoor
capaciteit A'dam Sloterdijk – Zuidas	spoor
NSP Zuidas	spoor
A1/A27/A30	rijksweg
A4 De Hoek – Burgerveen	rijksweg
A6 Almere–Lelystad	rijksweg
A7 Amsterdam–Hoorn	rijksweg
A9 Amsterdam–Alkmaar	rijksweg
A10 noord	rijksweg
A10 zuid	rijksweg
N50 Ens–Ramspol	rijksweg
N8 Zaanstad–Heemskerk (A8-A9)	provinciale weg
N23 Alkmaar–Kampen	provinciale wegen
N201+	provinciale weg
stedelijke bereikbaarheid Almere	provinciale en gemeentelijke wegen
Ombouw Amstelveenlijn	OV
HOV knoop Amstelveen	OV
Zuidtangent West	OV
HOV netwerk MRA gebied incl zaan/ij ontsluiting	OV
OV bereikbaarheid Luchthaven Lelystad en station Lelystad zuid	OV en spoor
Keersluis Zeeburg	Hoofdvaarwegen
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Amsterdam–Lemmer	Hoofdvaarwegen
Lichterens IJmuiden	Hoofdvaarwegen
Vaarweg IJsselmeer–Meppel	Hoofdvaarwegen
Zeesluis IJmond	Hoofdvaarwegen
Afsluitdijk	waterkeren
extra spuicap. Afsluitdijk	waterkeren
RRAAM Rijk regio A'dam – Almere -Markermeer w.o. TBES	watebeheren
Deltaprogramma IJsselmeergebied	waterkeren
Uitvoering Deltaprogramma IJsselmeergebied	waterkeren

OOST NEDERLAND

Project	type project
HSL Oost	spoor
Olst-Wijhe spoorverdubbeling	spoor
Emperboog	spoor
Noordtak Betuweroute	spoor
doortrekken A 15	rijksweg
A1 beekbergen	rijksweg
A1 Apeldoorn Azelo	rijksweg
N340	provinciale weg
N18	rijksweg

Project	type project
n35 Zwolle Wijthmen	rijksweg
n35 Wijthmen Nijverdal	rijksweg
N35 Nijverdal Wierden	rijksweg
N50 Kampen zuid tot Ramspol	rijksweg
N50 Kampen Kampen zuid	rijksweg
HOV-netwerk Arnhem Nijmegen	HOV
HOV netwerk Twente	HOV
HOV-as Ede-Wageningen en Wageningen-Nijmegen	HOV
OV-corridor richting Doetinchem en upgraden valleilijn	gedec. spoor
KAN-Weeze	spoor
IJssellijn tbv extra IC's en sprinters (SP plan)	spoor
traject Oost	spoor
Vaarweg Meppel-Ramspol	Hoofdvaarwegen
Bovenloop-IJssel	Hoofdvaarwegen
Capaciteits-uitbreiding ligplaatsen IJssel	Hoofdvaarwegen
Toekomstvisie Waal	Hoofdvaarwegen
Eefde/Twente-kanalen fase 2	Hoofdvaarwegen
Bruggen Twentekanalen	Hoofdvaarwegen
IJssel fase 2	Hoofdvaarwegen
Sluis Delden	Hoofdvaarwegen
Sluis Weurt	Hoofdvaarwegen
Bodemdaling Waal/IJssel	Hoofdvaarwegen
IJsselsprong Zutphen	o.a. Waterkeren
IJsseldelta Kampen + Hoogwatergeul	o.a. Waterkeren
Renovatie stuwen Nederrijn en Lek	waterbeheren
Waalweelde	waterbeheren

NOORD NEDERLAND

Project	type project
Wegverbinding Almelo - Hoogeveen	rijksweg
A7 Zuidelijke Ringweg Groningen fase2	rijksweg
N361 Groningen – Winsum – Mensingeweer	provinciale weg
N33 Assen – Zuidbroek	rijksweg
N31 Traverse Harlingen	rijksweg
aansluiting N31/N369 Drachten Noord	rijks-/provinciale wegen
A28-A37 Knooppunt Heerenveen	rijksweg
A6/A7 Knooppunt Joure	rijksweg
A6 Scharsterrijnbrug	rijksweg
Centrale As NO Fryslan	provinciale weg
N33 Zuidbroek – Eemshaven	rijksweg
Bereikbaarheid Heerenveen	rijks-/provinciale wegen
Zwolle – Groningen / Leeuwarden	spoor
Heerenveen – Groningen	spoor
Groningen – Bremen	spoor
Leeuwarden – Groningen	spoor
Emmen – Zwolle / Almelo	spoor
quick scan maatregelen Noord	dec spoor
regiotram fase 1	OV
regiotram fase 2	OV
OV routes Leeuwarden	OV
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Lemmer-Delfzijl	Hoofdvaarwegen
Verdieping vaarweg Boontjes	Hoofdvaarwegen
Sluis Gaarkeuken	Hoofdvaarwegen
Oostersluis	Hoofdvaarwegen
Vaarweg Lemmer-Delfzijl fase 3	Hoofdvaarwegen
vaarweg lemmer- delfzijl fase 2	Hoofdvaarwegen
Sluis Lemmer	Hoofdvaarwegen
Integrale verkenning Legger Vlieland en Terschelling	waterkeren
Gebiedsontwikkeling Lemmer	Integraal / water
Gebiedsontwikkeling Leeuwarden Nieuw Stroomland	Integraal / water
Onderzoek Deltaprogramma Waddengebied	waterkeren